

8. Management of the training process of high-class athletes. / O.P. Bondarchuk: Olympia Press; Moscow; 2007. 197 p.
9. Syuch E.V. And yet four. /E.V. Such. // Athletics. - 1975. - No. 12. P. 14 - 15.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).07

Бачинська Н.В.,
к.фіз.вих., доцент, старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Богуславський В.В.,
к.ю.н., завідувач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Петренко С.П.,
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Кириченко А.В.,
старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Анісімов Д.О.,
доктор філософії в галузі права, викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Вознюк К.Г.
викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНОГО АСПЕКТУ

Стаття присвячена вивченню особливостей психомоторних здібностей майбутніх поліцейських з урахуванням гендерного аспекту (на прикладі курсантів Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ). На сучасному етапі питання щодо шляхів інтегрування гендерної перспективи у поліції займає значну увагу фахівців, а саме в контексті приведення у відповідність до вимог міжнародних стандартів Мета – вивчення особливостей психомоторних здібностей майбутніх поліцейських обох статей Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. У дослідженнях приймали участь курсанти обох статей від 17 до 20 років (дівчата $n=16$, хлопці $n=26$). Методи: системно-функціональний аналіз; педагогічний експеримент; методи математичної статистики. Психофізіологічні показники досліджувались у курсантів за допомогою комп'ютерної методики «Діагност-1». Математико-статистичний аналіз отриманих результатів здійснювався за допомогою програми Statistica 6.0. У процесі експерименту досліджували психомоторні здібності курсантів обох статей. Достовірні відмінності між групою дівчат та юнаків виявлено тільки у показнику максимальної сили кисті ведучої руки ($p<0,05$). Точність диференціювання м'язовий зусиль та оцінка відчуття часу 5 с та 10 с не показали статистично вірогідні відмінності між тими, кого досліджували ($p>0,05$). Функціональна рухливість нервових процесів та сила нервових процесів статистично краща у юнаків в порівнянні з даними дівчат ($p<0,05$), результати простої та складної зорово-моторної статистично кращі у дівчат ($p<0,05$). Отримані дані дають змогу стверджувати, що майбутні поліцейські, незалежно від статевих ознак, можуть на високому професійному рівні виконувати свої професійні обов'язки.

Ключові слова: курсанти; національна поліція; психофізіологічні показники; гендерний аспект.

Bachynska N.V., Boguslavskiy V.V., Petrenko S.P., Kyrychenko A.V., Anisimov D.O., Vozniuk K.G. Study of psychophysiological indicators of future police officers taking into account the gender aspect. The article is devoted to the study of the psychomotor abilities of future police officers, taking into account the gender aspect (using the example of cadets of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs). At the current stage, the issue of modern ways of integrating the gender perspective in the police occupies considerable attention of specialists, namely in the context of bringing it into line with the requirements of international standards. During the performance of official tasks, women and men have equal opportunities in interaction, cooperation, equal distribution of responsibilities, readiness to help regardless of gender, gender self-identification, etc. The goal is to study the features of psychomotor abilities of future police officers of both sexes of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs. Cadets of both genders of the Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs aged 17 to 20 participated in the research (girls $n=16$, boys $n=26$). Methods: system-functional analysis; pedagogical experiment; methods of mathematical statistics. Psychophysiological indicators were studied in cadets using the «Diagnost-1» computer method. Mathematical and statistical analysis of the obtained results was carried out using the Statistica 6.0 program. In the course of the experiment, the psychomotor abilities of cadets of both sexes were investigated (maximum muscle effort, the error of differentiated muscle effort (50% of the maximum dynamometry of the hand), the assessment of the sense of time (5 s and 10 s). Significant differences between the group of girls and boys were found only in the indicator of the maximum strength of the hand of the leading hand ($p<0.05$). Other investigated indicators (accuracy of differentiation of muscle effort and assessment of the sense of time 5 s and 10 s), taking into account the gender aspect, did not show probable differences between those who were studied ($p>0.05$). The functional mobility of nervous processes is statistically better in boys compared to girls ($p<0.05$), the results of simple and complex visual-motor tests are statistically better in girls ($p<0.05$). The results of the strength of nervous processes in young men are significantly better than in girls. Thus, it can be stated that a number of indicators of psychophysiological functions vary in both boys and girls, and according to individual indicators of psychological functions and levels of reactions, they are at the same level

(time speed of assessing the situation and quick decision-making). The obtained data make it possible to assert that future police officers, regardless of gender, can perform their professional duties at a high professional level.

Keywords: cadets; national police; psychophysiological indicators; gender aspect.

Постановка проблеми. На сучасному етапі, у Національній поліції України, основними психологічними засадами реалізації гендерної рівності є дотримання певних вимог, серед яких ключовими являються взаємодія, співробітництво під час виконання службових завдань, рівномірний розподіл обов'язків, готовність прийти на допомогу незалежно від статі, статевої самоідентифікації та інших соціальних, психологічних, культурних ознак тощо [8, с. 14].

У зв'язку із змінами концепції діяльності Національної поліції, процесу реформування правоохоронного відомства, новітніх форм у відборі кандидатів на службу у поліцію, підготовка майбутніх працівників правоохоронних органів потребує подальшого вдосконалення [5, с. 112].

Навички спеціальної фізичної підготовки, професійні риси, психологічна готовність майбутніх поліцейських у закладах вищої освіти Міністерства внутрішніх справ повинні стати першочерговими та базовими у системі професійної готовності майбутнього працівника поліції та базовим напрямком діяльності закладів вищої освіти МВС України [4, с. 42].

Питання щодо сучасних шляхів інтегрування гендерної перспективи у поліції у останні часи набирає ще більшого значення. Як зазначають фахівці, прийняті стереотипи, деякі уявлення про те, що правоохоронна діяльність є суто чоловічим заняттям, призводять до того, що жінки недостатньо представлені у сфері поліції [2, с. 15; 3, с. 11].

Аналіз літературних джерел. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки закріпила базовий принцип, а саме, що «гендерна рівність передбачає рівні права для жінок і чоловіків, дівчат і хлопців, а також їх однакову значущість, можливості, обов'язки та участь у всіх сферах суспільного й особистого життя [10, с. 8].

Питанням щодо забезпечення гендерної рівності в різноманітних сферах і напрямках суспільного життя приділяється в останні роки значна увага. Низка робіт присвячена стосовно гендерних питань у суспільному житті [3, с. 24; 5, с. 113]. Правові та психологічні засади реалізації гендерної рівності в діяльності Національної поліції України висвітлено в публікації Лях Н.В. (2021) [8, с. 14].

Як зазначає Дрозд О.Ю. (2020), на сучасному етапі питання забезпечення гендерної рівності потребує певного вдосконалення в контексті приведення у відповідність до вимог міжнародних стандартів [5, с. 115].

Загальновідомо, що поліцейськими виконуються службово-оперативні завдання різного ступеня складності. Активна робота у напрямку гендерної перспективи у поліції означає, що жінки та чоловіки мають рівні можливості для участі у забезпеченні функціонування системи безпеки, а також те, що однаково задовольняються потреби в безпеці жінок, чоловіків, дівчат та хлопців. Позитивні заходи являються одним із способів реального запровадження гендерної рівності [14, с. 8].

Тому для того, щоб якісно застосувати необхідні та цінні навички для допомоги у забезпеченні більш якісної та гендерно-орієнтованої правоохоронної діяльності, необхідні нові наукові напрацювання та більш ширше дослідження у питаннях гендерних особливостей майбутніх правоохоронців. Як зазначають фахівці, склад поліції з представників різних верств суспільства, в тому числі з точки зору гендерного складу, користується більшою довірою суспільства [14, с. 9].

Від високого рівня спеціальної фізичної та психологічної підготовленості, рівня реакції та оперативного мислення залежить якісне виконання оперативно-службових завдань працівників органів внутрішніх справ [6, с. 35; 15, с. 128].

Тому, на наш погляд, дослідження в напрямку психофізіологічних функцій курсантів, як майбутніх поліцейських, з урахуванням гендерних особливостей, здобуває актуального значення та потребує більш детального вивчення.

Мета статті (постановка завдань). Мета – вивчення особливостей психомоторних здібностей майбутніх поліцейських обох статей

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (ДДУВС).

Методи дослідження. У дослідженнях приймали участь курсанти 17-20 років обох статей, курсанти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (дівчата n=10, хлопці n= 16).

Методи: системно-функціональний аналіз; педагогічний експеримент; методи математичної статистики. Психофізіологічні показники досліджувались у курсантів за допомогою комп'ютерної методики «Діагност-1» [1, с. 35; 9, с. 49]. Математико-статистичний аналіз отриманих результатів здійснювався за допомогою програми Statistica 6.0.

Виклад основного матеріалу дослідження. У будь-яких екстремальних та небезпечних обставинах фахівці правоохоронної діяльності повинні мати, на високому професійному рівні, незалежно від статі та віку, навички психологічної та спеціальної фізичної підготовки [6, с. 35; 16, с. 38].

Загальновідомо, що при виконанні оперативно-службових завдань, при потенціальному протистоянні із правопорушниками, а також у надзвичайних та екстремальних ситуаціях, майбутнім поліцейським необхідно зустрічатися з умовами підвищеної інтенсивності психоемоційних навантажень.

Від рівня психологічної підготовленості оперативного працівника залежить швидкість, ефективність у питанні знешкодження та затримання правопорушника [4, с. 12; 6, с. 35].

Психічні реакції, вивчення змін психофізіологічних функцій піддослідних, дають змогу отримати додаткову та важливу інформацію про їх функціональний стан [11, с. 344; 13, с. 161].

Психофізіологічні функції, при використанні диференційної діагностики функціонального стану організму, представляють собою загальну основу індивідуально-типологічних властивостей вищої нервової діяльності [7, с. 8; 12, с. 15].

Психодіагностика дозволяє складати індивідуальні психологічні характеристики, прогнозувати різні рівні емоційної напруженості, визначати наскільки піддослідні мають схильність до емоційної стійкості або нестійкості, самоаналізу, впевненості або, навпаки, невпевненості, у своїх особистих можливостях тощо.

У процесі експерименту досліджували психомоторні здібності курсантів обох статей: м'язові зусилля; помилку диференціювання м'язових зусиль – 50 % від максимальної динамометрії кисті; оцінку відчуття часу (5 с та 10 с).

Із отриманих даних (табл. 1) можна побачити, що достовірні відмінності між групою дівчат та юнаків виявлено тільки у показнику максимальної сили кисті ведучої руки ($p < 0,05$). Інші досліджувані показники з урахуванням гендерного аспекту, а саме точність диференціювання м'язових зусиль та оцінка відчуття часу не показали вірогідні відмінності між тими, кого досліджували.

Таблиця №1

Дослідження психомоторних можливостей курсантів обох статей

Показники	Дівчата	Хлопці	Достовірність відмінностей P
	n = 10	n = 14	
1. Максимальна динамометрія (кг)	29,45±1,05	39,34±1,22	<0,01
2. Помилка диференціювання м'язових зусиль (50 % від максимального) (%)	13,84±0,35	14,98±0,48	>0,05
3. Помилка відтворення 5 с відрізу часу (%)	14,05±0,32	15,19±0,39	>0,05
4. Помилка відтворення 10 с відрізу часу (%)	20,65±1,24	19,54±1,58	>0,05

Відомо, що чим кращі показники латентного періоду зорово-моторної інформації, продуктивності та ефективності перцептивної швидкості, тим більші можливості для адекватного зорового сприйняття об'єктів навколишнього середовища, швидкості часу оцінювання ситуації та швидкого прийняття рішення, що, безумовно, являється важливим у професійних навичках майбутніх поліцейських для виконання ними своїх обов'язків.

У таблиці 2 представлено отримані результати нейродинамічних функцій курсантів обох статей.

Таблиця № 2

Показники нейродинамічних функцій майбутніх поліцейських обох статей (вік 17-20 років)

Показники	Дівчата (n=10)	Юнаки (n=16)
Латентний період простої зорово-моторної реакції (мс)	265,45±5,23	274,75±4,87*
Латентний період складної зорово-моторної реакції вибору двох з трьох подразників (мс)	482,74±7,84	493,85±6,98*
Функціональна рухливість нервових процесів (нав'язаний ритм, під/хв.)	82,95±6,45	89,42±5,78*
Сила нервових процесів (нав'язаний ритм, % помилок)	11,85±3,84	8,96±2,89

Примітка: * – достовірність відмінностей при $p < 0,05$ в порівнянні з групою дівчат.

Аналізуючи отримані дані (табл. 2), в контексті нашого дослідження виявлено, що статистично достовірна різниця спостерігається у показниках простої та складної зорово-моторної реакції між групою дівчат та юнаків (у дівчат спостерігаються кращі значення латентних періодів, ніж у хлопців). Результати сили нервових процесів у юнаків достовірно кращі ніж у дівчат.

Таким чином, нейродинамічні характеристики курсантів, майбутніх поліцейських, виявили статистично достовірну різницю, в показниках простої та складної зорово-моторної реакції між групою дівчат та юнаків (у дівчат кращі показники), а сила нервових процесів у юнаків статистично вище, ніж у дівчат ($p < 0,05$).

Висновки. На сучасному етапі питання гендерної перспективи і сприяння досягненню гендерної рівності у поліції являються ключовим. Прогнозування, на науковому та доказовому рівнях, особливості поведінки майбутніх поліцейських, визначати схильність до самоаналізу та організованості поведінки, дозволяють активно використовувати методику дослідження психофізіологічних функцій.

У рамках наших досліджень, з урахуванням гендерного аспекту, виявлено, що функціональна рухливість нервових процесів статистично краща у юнаків в порівнянні з даними дівчат (рівень вірогідності 90 %). Але отримані результати простої та складної зорово-моторної статистично кращі у дівчат ($p < 0,05$). Тобто виявлені різні стратегії переробки інформації в залежності від статі тих, кого досліджували. Результати сили нервових процесів у юнаків достовірно кращі ніж у дівчат.

Статистично достовірні відмінності між групою дівчат та юнаків виявлено у показнику максимальної сили кисті ведучої руки ($p < 0,05$). Але показники точності диференціювання м'язових зусиль та оцінка відчуття часу не показали вірогідні відмінності між тими, кого досліджували ($> 0,05$).

Отже, можна констатувати, що низка показників психофізіологічних функцій варіюють як у юнаків, так і у дівчат, а за окремими показниками психологічних функцій та рівнів реакції знаходяться на одному рівні (швидкості часу оцінювання ситуації та швидкого прийняття рішення). Отримані дані дають змогу стверджувати, що майбутні поліцейські, незалежно від статевих ознак, можуть на високому професійному рівні виконувати свої професійні обов'язки.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження планується проводити в напрямку вивчення функціональних показників та взаємозв'язку з нейродинамічними функціями курсантів обох статей.

Література

1. Вілянський В.М., Бачинська Н.В. Особливості психофізіологічних показників висококваліфікованих спортсменів з урахуванням статевого диморфізму (на прикладі карате та спортивної акробатики). Електронний науковий журнал. Єдиноборства. Харків, 2019. № 4 (14). С. 35-43.
2. Гендерна політика в системі державного управління: підручник. За заг. ред. М. М. Білинської. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 132 с.
3. Даудова Г.В. Формування та реалізація державної гендерної політики в Україні: дис..канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. Нац. акад. держ. упр. при президентові України. Харк. регіон. Ін.-т держ. упр. Х., 2008. С. 221.
4. Дідковський В.А., Бондаренко В.В., Кузенков О.В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України [Текст]: навч. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ, ФОР Кандиба Т. П. 2019. 98 с. ISBN 978-617-7523-39-9.
5. Дрозд О.Ю. Забезпечення гендерної рівності в системі МВС України: питання сьогодення. Науковий вісник публічного та приватного права. 2020. Вип. 3. С. 112–116.
6. Забора А. В. Шляхи удосконалення спеціальної фізичної підготовки курсантів. Теорія та методика фізичного виховання. 2009. № 2. С.35.
7. Коробейников Г., Приступа Є., Коробейникова Л., Бріскін Ю. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті. Л.: ЛДУФК, 2013. 312 с.
8. Лях Н.В. Правові та психологічні засади реалізації гендерної рівності в діяльності Національної поліції України. Юридична психологія. 2021. № 2 (29). С. 14-19.
9. Макаренко М., Лизогуб В., Пустовалов В., Зганяйко А. Зв'язок фізичних здібностей підлітків з нейродинамічними властивостями вищих відділів центральної нервової системи. Спортивний вісник Придніпров'я. 2013. № 2. С. 49-52.
10. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки. Retrieved from <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023- ukr-new2/16808b35a4>.
11. Хміляр О. Ф. Психомоторний розвиток особистості офіцера. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 29–30 листопада 2017 року*. Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського; за заг. ред. В. І. Свистун, О. В. Петрачкова. К.: НУОУ, С. 344–346.
12. Цимбалюк Ж. О. Вплив основних властивостей нервової системи на розвиток тактичного мислення юних баскетболісток: дис. ... канд. наук з фіз. виховання: 24.00.01. Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г. С. Сковороди. Х., 2003. 203 с.
13. Ярещенко О. А. Особливості впливу психомоторних здібностей курсантів на спеціальну фізичну підготовленість. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за ред. Проф. Єр-макова С.С. Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2007. № 12. С. 161-163.
14. DCAF, ОБСЄ/БДІПЛ, ООН Жінки (2019 рік). «Управління сектором безпеки, реформа сектору безпеки та гендерні питання». Збірник інформаційно-методичних матеріалів «Гендерні питання у секторі безпеки». Женева: DCAF, ОБСЄ/БДІПЛ, ООН Жінки. 2019. ISBN 92-9222-474-3.
15. Anisimov Dmytro, Petrushin Dmytro, Boguslavsky Victor. Improvement of physical training of first-year cadets of Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs. *Scientific space in the conditions of global transformations of the modern world: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. 128 p.
16. Sheviakov Oleksii, Burlakova Iryna, Krasilnshikov Oleksandr (2021). Technologies improving the system of training athletes. *Scientific journal «Philosophy, Economist and Law Review»*. 1 (2), p. 38-47.

References

1. Vilianskyi, V.M., Bachynska, N.V. (2019). Osoblyvosti psykhofiziolohichnykh pokaznykiv vysokokvalifikovanykh sportsmeniv z urakhuvanniam statevoho dymorfizmu (na prykladi karate ta sportyvnoi akrobatyky). *Elektronnyi naukovyi zhurnal. Yedynoborstva*. Kharkiv. № 4 (14). S. 35-43 [in Ukrainian].
2. Genderna polityka v systemi derzhavnoho upravlinnia (2011). *Pidruchnyk. Za zah. red. M. M. Bilynskoi*. Zaporizhzhia: Drukarskyi svit,. 132 s. [in Ukrainian].
3. Daudova, H.V. (2008). Fomuvannia ta realizatsiia derzhavnoi hendernoi polityky v Ukraini: *dys...kand. nauk z derzh. upr.*: 25.00.02. Nats. akad. derzh. upr. pry prezidentovi Ukrainy. Khark. rehion. Ін.-т держ. упр. Х., 221 s. [in Ukrainian].
4. Didkovskiy, V.A., Bondarenko, V.V., Kuzenkov, O.V. (2019). Fyzichna pidhotovka pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy [Текст]: *navch. posib*. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, FOP Kandyba T. P. 98 s. ISBN 978-617-7523-39-9 [in Ukrainian].
5. Drozd, O. Yu. (2020). Zabezpechennia hendernoi rivnosti v systemi MVS Ukrainy: pytannia sohodennia. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. Vyp. 3. S. 112–116. doi: [in Ukrainian].
6. Zabora, A.V. (2009). Shliakhy udoskonalennia spetsialnoi fizychnoi pidhotovky kursantiv. *Teoriia ta metodyka fizychnoho vykhovannia*. № 2. S. 35 [in Ukrainian].
7. Korobeinikov, H., Prystupa, Ye., Korobeinikova, L., Briskin, Yu (2013). Otsiniuvannia psykhofiziolohichnykh staniv u sporti. *L.: LDUFK*. 312 s.[in Ukrainian].
8. Liakh, N.V. (2021). Pravovi ta psykhologichni zasady realizatsii hendernoi rivnosti v diialnosti Natsionalnoi politsii Ukrainy. *Yurydychna psykhologhiia*. № 2 (29). S. 14-19 [in Ukrainian].
9. Makarenko, M., Lyzohub, V., Pustovalov, V., Zghaniaiko, A. (2013). Zviazok fizychnykh zdbnosteii pidlitkiv z neirodynamichnymy vlastyvostiamy vyshchykh viddiliv tsentralnoi nervovoi systemy. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*. № 2. S. 49-52 [in Ukrainian].
10. Stratehiia hendernoi rivnosti Rady Yevropy na 2018-2023 roky [The Council of Europe's Gender Equality Strategy

for 2018-2023]. rm.coe.int. Retrieved from <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4> [in Ukrainian].

11. Khmiliar, O.F. (2017). Psykhomotorni rozvytok osobystosti ofitsera. *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii 29–30 lystopada 2017 roku*. Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho; za zah. red. V. I. Svystun, O. V. Petrachkova. K.: NUOU, S. 344–346 [in Ukrainian].

12. Tymbaliuk, Zh.O. (2003). Vplyv osnovnykh vlastyvostei nervovoi systemy na rozvytok taktychnoho myslennia yunykh basketbolistok: dys. ... kand. nauk z fiz. vykhovannia: 24.00.01. Kharkivskiy derzh. pedahohichniy un-t im. H. S. Skovorody. Kh. 207 s. [in Ukrainian].

13. Yareshchenko, O.A. (2007). Osoblyvosti vplyvu psykhomotornykh zdibnostei kursantiv na spetsialnu fizychnu pidhotovlenist. *Pedahohika, psykhohihiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovan-nia i sportu: naukova monohrafiia za red. Prof. Yer-makova S.S.* Kharkiv: KhDADM (KhKhPI). № 12. S. 161-163 [in Ukrainian].

14. DCAF, OBSIe/BDIPL, OON Zhinky (2019). «Upravlinnia sektorom bezpeky, reforma sektoru bezpeky ta genderni pytannia». Zbirnyk informatsiino-metodychnykh materialiv «Genderni pytannia u sektori bezpeky». Zheneva: DCAF, OBSIe/BDIPL, OON Zhinky. ISBN 92-9222-474-3 [in Ukrainian].

15. Anisimov Dmytro, Petrushin Dmytro, Boguslavsky Victor. Improvement of physical training of first-year cadets of Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs. *Scientific space in the conditions of global transformations of the modern world: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2022. 128 p. [in English].

16. Sheviakov Oleksii, Burlakova Iryna, Krasiinshikov Oleksandr (2021). Technologies improving the system of training athletes. *Scientific journal «Philosophy, Economist and Law Review»*. 1 (2), p. 38-47. [in English].

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.04(163).08
УДК: 796.077.5:616-001

Безпалова Н.М.

**Кандидат біологічних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
Давибида Н.О.**

**Кандидат біологічних наук, доцент
Тернопільський національний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського
Чорненко А.І.**

**Старший викладач
Західноукраїнський національний університет
Дудар І.М.**

**Магістр 1 курсу спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»
Західноукраїнський національний університет**

ПРИЧИНИ ТА ВИДИ ТРАВМ НА ЗАНЯТТЯХ БАСКЕТБОЛОМ

Завдяки проведеному аналізу досліджень вітчизняних науковців можна визначити види травм на тренувальних заняттях з баскетболу, систему ефективних засобів профілактики травматизму та виокремити нові тенденції вдосконалення технології управління навчально-тренувальним процесом спортсменів, а також дозволяє охарактеризувати травми на різних етапах підготовки. У статті надається класифікація причин виникнення спортивних травм. Наводяться недоліки та помилки у методиці проведення занять з фізичної культури та спорту. Спортивні травми з цієї причини складають більше половини всіх травм і частіше спостерігаються у спортивних іграх. Особливу увагу автори приділяють несприятливим систематичним застосуванням у тренуваннях інтенсивних навантажень максимальної потужності. Сучасний баскетбол висуває високі вимоги як до фізичного стану спортсмена, правильного лікування травм, так і до правильно підібраних реабілітаційних заходів.

Ключові слова: спортивні травми, баскетбол, фізична культура, спорт, навантаження.

Bezpalova N., Davybyda N., Chornenky A., Dudar I. Causes and types of injuries during basketball lessons.

Thanks to the analysis of research conducted by domestic scientists, it is possible to determine the types of injuries during basketball training sessions, the system of effective means of injury prevention, and to single out new trends in the improvement of the technology of managing the educational and training process of athletes, and also allows to characterize injuries at various stages of training. The article provides a classification of the causes of sports injuries. Shortcomings and errors in the methodology of conducting classes in physical culture and sports are cited. Sports injuries for this reason account for more than half of all injuries and are more common in sports games. The authors pay special attention to the unfavorable systematic use of intensive maximum power loads in training. Modern basketball makes high demands on the athlete's physical condition, proper treatment of injuries, and properly selected rehabilitation measures.

Keywords: sports injuries, basketball, physical culture, sports, stress.

Постановка проблеми та аналіз літературних джерел. Вивчення сучасної медико-біологічної літератури свідчить, що останніми роками здійснено низку наукових досліджень щодо впливу фізичних навантажень на організм